

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЧЕКАН О. І. Теоретико-методологічні аспекти освітнього процесу сучасного дошкільника з ООП	211
ЧЕКАН О. І., ДОЧИНЕЦЬ Г. Д., ВОВЧОК В. М. Ігрова діяльність як чинник розвитку зв'язного мовлення дітей із ЗНМ	213
ЧЕКАН О. І., ЛУКАЧИНА Л. В., ЧУБИРКО К. Я. Наукові підходи щодо розвитку ігрової діяльності у дитини- дошкільника, що має ООП	215
ЧЕКАН О. І., МАРКУСЬ Ю. М., МАТЬОЛА І. В. Особливості пізнавальної діяльності дітей з ООП	216
ЧЕРЕПАНЯ М.Т. Соціальні інституції Закарпаття першої половини ХХ століття	218
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., МАТЕНЬКО Д. Театралізована діяльність у ЗДО як засіб музично-естетичного розвитку дітей	220
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ЧЕХ Н. Особливості формування соціально-моральної особистості в умовах співпраці закладу дошкільної освіти і сім'ї	222
ЧОВРІЙ С. Ю. Актуалізація ретродосвіду присвоєння кваліфікації вчителям початкових шкіл на Закарпатті (друга половина ХІХ – 40-і роки ХХ століття)	224
ШВАРДАК М.В. Особливості прийняття управлінських рішень керівником закладу освіти	226
ШВАРДАК М. В., ГИЧКА Т. І. Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання	227
ШКРІБА С. Стежками дитинства Івана Ющука	229
ШУТІЙ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Використання методів проблемного навчання на уроках у початковій школі	231

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. Психологічні аспекти дистанційного навчання в сучасних умовах.....	234
БОБИРЕВА О.С. Концептуальний, змістовий та процесуальний рівень розробки інтерактивних технологій під час формування фахової компетентності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	236
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І. Психологічні особливості становлення емоційної компетентності студентів.....	238
ВАРГА В.-Д.М., БАРНА Х.В. Характеристика рівнів загального недорозвинення мовлення.....	240
ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І., КИСЛЯК Н.С. Психологічні особливості старшого шкільного віку.....	241
ВЛАСЮК С.І., ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Фактори впливу на формування психофізичного здоров'я дітей дошкільного віку.....	243
ГАВРИШКО С.Г., ІЛЬКАНИЧ Н. М. Особливості мотивації учнів початкової школи до занять фізичними вправами.....	245
ГАРАПКО В. І. Роль групової роботи у навчанні писемного мовлення англійською мовою старшокласників.....	247
HERSTSOVSKA N., HUDACHEK V. Components of the content of lexical competence.....	249
ГЛАГОЛА Є., ТЕЛИЧКО Н. Комунікативний підхід як основа методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.....	250
ДЕЯК В.В., ІВАНОВА В.В. Психолого-педагогічні засади словесної творчості дітей дошкільного віку.....	252

Доречно зауважити, що за дотримання якості освітньої діяльності закладів освіти на території відповідної області відповідають територіальні органи, які надають рекомендації щодо кращої внутрішньої системи забезпечення якості освіти та проводять інституційний аудит, який є зовнішньою перевіркою закладів освіти на дотримання вимог у сфері освіти.

Інституційні аудити проводяться в закладах освіти не більше одного разу на 10 років. Позаплановий аудит може проходити з ініціативи засновника закладу освіти, його директора, або через підтверджені низькі результати зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти.

За результатами аудиту школа отримує висновок про якість освітньої діяльності та управлінських процесів, рекомендації щодо вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти та назву рівня на якому наразі перебуває школа: високому, достатньому, рівні, що вимагає покращення та низькому [4].

На закінчення варто зазначити, що важливим у процесі забезпечення якості освіти є розуміння та ставлення до цього процесу безпосередніх виконавців – освітян. Саме від них залежить і ефективність процесу реформування освіти, що його, практично третє десятиріччя, переживає освітня галузь. Тому з метою підвищення якості освіти доречно продовжувати створювати низку професійних платформ, щоб забезпечити надавачів освітніх послуг якісними знаннями та професійними навичками, які будуть сприяти всебічному розвитку сучасної особистості.

Література

1. Системи управління якістю. Основні положення та словник. ДСТУ ISO 9000-2001 (ISO 9000-2000, IDT), 2001. Київ: Держстандарт України.

2. Що думають про якість роботи школи і якість освіти директори шкіл, учні, їхні батьки та освітні експерти: Бриф за результатами дослідження. 2021. 20 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/03/SHHo_dumayut_yakist_ოსვiti_brief_education_quality_2020.pdf (дата звернення: 28.04.2022).

3. Про освіту: Закон України від 16.07.2019 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 26.04.2022)

4. Про затвердження Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-19> (дата звернення: 02.05.2022).

УДК 82-051:929(043.2)

ШКРІБА С.

Мукачівський державний університет

СТЕЖКАМИ ДИТИНСТВА ІВАНА ЮЩУКА

Іван Пилипович Ющук був однією із найдіяльніших і найяскравіших постатей українського мовознавства й педагогіки другої половини ХХ – перших десятиліть ХХІ століття. Він був видатним лінгвістом, професором, автором понад тридцяти підручників і посібників з української мови, низки ґрунтовних наукових досліджень, перекладачем. І. Ющук був удостоєний громадського

звання «Хранитель мови». Усе своє життя видатний науковець присвятив рідній мові й педагогічній діяльності, його внесок у царину українського мовознавства й педагогіки цінний і надзвичайно важливий.

Цю знакову постать подарувала Україні та світові Волинська земля. Саме тут, на мальовничому Поліссі, народився й зростав майбутній учений. Саме тут відбувся важливий перший етап його становлення як особистості.

І. Ющук народився фактично 3 жовтня 1932 року (записаний як народжений у 1933 році) в селі Черників (тепер – Чорників) Володимир-Волинського району Волинської області в сім'ї Пилипа Філатовича й Лукерії Кирилівни Ющуків. Батьки майбутнього вченого були дуже працьовитими людьми. В одному зі своїх інтерв'ю мовознавець згадував: «Тато постійно ходив на заробітки, найбільше – на цукроварню..., мама пильнувала господарство, і разом вони обробляли свої дві десятини землі» [3, с. 6].

Одним із найбільш пам'ятних днів для майбутнього ученого був той, коли він уперше переступив шкільний поріг. «До школи було іти десь зо три кілометри... Батько купив мені дерев'яний наплічник і я поклав туди зошити, олівець. Коли ж почалася Друга світова війна, то школа не працювала», – згадував Іван Ющук [5, с. 1]. Незважаючи на вимушено перерваний навчальний процес, малий Іван не припиняв учитися самостійно. Він багато читав; книжки брав у бібліотеці «Просвіти», яка знаходилася в рідному селі.

Коли І. Ющук було дев'ять років, трапилася одна з тих подій, що найбільше вразила його. Дитячу душу сколихнули жахіття війни. Ці страшні спогади мовознавець пам'ятав упродовж усього свого життя. «Ранок 22 червня 1941 року. Тато в місті, у лікарні, йому щойно зробили операцію. А наше село на тодішньому радянсько-німецькому кордоні – над Західним Бугом. Через кілька годин повз нас посунули німецькі машини, танки... У небі з'явився радянський літак... Нараз літак спалахнув, з нього вистрибнув льотчик, а парашут над ним загорівся... Як сьогодні бачу» [4, с. 634].

Спочатку І. Ющук навчався в рідному селі, згодом – у сусідньому, Лудині, що було за п'ять кілометрів. У 1948 році він розпочав навчання в Устилузькій середній школі. Навчався І. Ющук дуже добре. Він був наполегливим, стараним й ерудованим учнем. У 1950 році в газеті «Устилузька правда» Дмитром Куровським, який був учителем І. Ющука, була надрукована невеличка стаття «Успіхи перші, радісні». У ній зазначалося: «Добре написали письмову роботу з літератури і дев'ятикласники. На «п'ять» – Іван Ющук ... «П'ять» з алгебри одержав також Іван Ющук» [2]. Атестат про повну середню освіту майбутній мовознавець отримав 30 червня 1951 року. У переліку документа було зазначено шістнадцять навчальних предметів, з яких чотири було відзначено оцінкою «добре», а дванадцять – «відмінно» [1, арк. 1].

Отже, дитинство відіграло важливу роль у формуванні І. Ющука як високоінтелектуальної та творчої особистості. Саме в цей період закладалися підвалини його моральних принципів і життєвих пріоритетів. Середовище, в якому народився і зростав майбутній мовознавець, позитивно вплинуло на його становлення як педагога. Працелюбність, наполегливість, старанність і високий

рівень ерудиції стали фундаментальними рисами в характері майбутнього лінгводидактика. Добрий приклад батьків, мальовнича природа рідного Полісся, цікавість до літератури позитивно вплинули на майбутнього науковця. Вони розвинули любов до рідного українського слова, назавжди закарбували в душі І. Ющука зразки гуманістичних форм поведінки й стали правильним дороговказом у майбутнє життя.

Література

1. Атестат І. Ющука про повну загальну середню освіту. № 215017. 30.06. 1951. Архів Львівського національного ун-ту ім. І. Франка. Арх.115. 2 арк. Оригінал. Машинопис.
2. Куровський Д. М. Успіхи перші, радісні. *Устилузька правда* (фрагмент газети). 1950. № 43 (464). Особистий архів І Ющука. Зберігається в родині науковця.
3. Павличко Д. В. Іван Ющук. *Літературна Україна*. 2018. № 45–46. С. 6–7.
4. Павличко Д. В. Спогади. У 6 томах. Том 5. К.: Ярославів Вал, 2019. 712 с.
5. Ющук І. П. Ющук Іван Пилипович: інтерв'ю з І. Ющуком. *Спадщина України*. 09.10. 2018. С. 1–9. URL: <https://spadshina.com/programs/tvortsi-respubliki-ukrayini.100-rokiv-derzhavnosti/ushchuk-ivan-pilipovich/>. (дата звернення: 03.05.2022).

УДК 373.3.091.3

ШУТІЙ М.В., КУЗЬМА-КАЧУРМ.І.
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Організація проблемного навчання сприяє створенню сприятливих умов для формування таких якостей особистості, як пізнавальний інтерес, розумова активність і самостійність. Проблема – складне питання, що потребує розв'язання, це суперечність, усвідомлення якої учнями зумовлює виникнення у них потреби відкривати нові знання, способи, умови виконання дії і спонукає до діяльності [1, с. 72].

Значний внесок у розвиток теорії та методики проблемного навчання зробили такі вчені у галузі педагогіки і психології: А. Алексюк, Н. Буринська, С. Максименко, Л. Момот, В. Паламарчук, О. Пометун, А. Сиротенко, О. Стадник та ін. Вони обґрунтовували проблемність у навчанні та дидактичні основи формування мислення учнів, розглядали питання проблемного підходу до навчання, розробляли творчорозвивальні технології та започаткували проблемно-пошукові методи у процесі викладання навчальних предметів.

У дидактиці проблеми класифікують за галуззю і місцем виникнення, за роллю в пізнавальному процесі, за способом їх вирішення. За галуззю і місцем виникнення Є. Ковалевська розрізняє такі навчальні проблеми [2]:

1) предметні (виникають в межах одного предмета і розв'язуються засобами і методами цього предмета);

2) міжпредметні (виникають у навчальному процесі в результаті міжпредметних зв'язків і зв'язку навчання з життям; вирішуються методами різних предметів);

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>